

Politikai, társadalmi és közgazdasági hetilap.

A lap széle mentén a szöveg folytatódik, de a felvétel nem tartalmazza a teljes szöveget.

uzsóra rosszabb a II.....-féle uzsorától;

A medves aljak pedig másként cselekedhetnek pénzükkal. Ott ugyanis most egy igen életre való eszme pendítetett meg, i. i. a „medvesaljai takarékmagtár” eszmője. (Alapszabály tervezetét lejjebb közöljük.) Ezen intézmény hivatva lesz az ügynözett palóc-uzsorrát, mely jórávaló palóc néptünköt a tönkre jutással fenyegeti, megszüntetni. A palóc

4. Ha valamely részvényes a részvényeinek árát az előző pontban meghatározott időben meg nem fizetné, tartozása mint nyilvános adósság per útján is behajtható lesz.

15. A kölcsönért folyamodo kúrsége előjárása
ának a felkérés által és alkírt bizonyítványával igazol-
ni tartozik, hogy a felveendő kölcsönt nem nyeresz-
kedési célból, hanem megfogadásai, vagy családi
szükségleteinek fedezésére kéri.

16. Minthogy az intézet majdnem kizárólagosan ezen vidék mezőgazdasággal, vagy kézimunkával foglalkozó lakosai szükségének fedezése céljából alakult, s feltehető, hogy akár a földműves, akár a kézimunkás, az évi és től hónapokra szükséges gabona- és más szükségleteit a társulat tulajdonában van: a kölcsön folyósítások költségeit csak február 1-én veszik kifizetést a tartanak augusztus 15-ig. Kivételképpen azonban, nevelésben, ha valaki igazolja, hogy elemi oktatás, vagy családi viszonyainál fogva kölcsönre szorul, vagy általános rossz termés s ezzel összefüggő ideiglenes, a rendszerint kölcsön folyósítására fenntartott körülmények tekintetbe vétele nélkül is adhatók kölcsönök.

17. A ki a kölcsönvett tőkét s kamatát a kifizetési időre meg nem fizeti, vagy a meg nem fizetést késleltetve igazolván, tartozását megfosszabbítani elmulasztja: s ez által a vidéki polgárok nyugalma s jólétük biztonságát aláírni óhajtó intézetnek, illetve az azt képviselő elnökeknek,

köszönetnyilvánítással, kellemtelen zaklatásokkal járó pereskedéssel okot szolgáltat: ha csak az illető egyenesen nem részvényes tag is, többé kölcsönre egyáltalán azon esetben számíthat, ha a közgyűlés ezt egyhangúlag hitelt érdemlően minősítette.

18. Tekintve, miként az intézet nem kérszánt, hanem természetben kiadott s ugyancsak természetben bevételként gabonát forgat, s hogy ily formán a folytonos árkülálmánzuk alávevő, gabonát forgalmazni a rendszerint kamat mellett nemcsak nagy károkat szenvedhetne; de jó cél elérésére törekvő fenállás is veszélyeztetné; tekintetbe véve továbbá a magtár kezeléssel járó elkerülhetetlen kiadásokat; végre figyelembe véve, hogy a tavaszkor rendszerint magasabb piaci árban levő gabonát ősszel társulati szintű árral olcsóbban fogja természetben visszatéríteni, az évi kamat ebből 30 százalékkal állapítatik meg, — vagyis egy évre minden befizetett kölcsönösszint gabonára 20 liter fizetett kamat fejében az intézet javára.

19. Amikor a fentebbi pont határozatnyájában egy szakértő sem fog legálitabbiól is akoráskodásra való célzásra gyanítani; mindamellett szabad választást enged az intézet minden kölcsönkérőnek, hogy kölcsönvételét az előző pontban leírt követelmény szerint állítsa be; vagy pedig akként, hogy a február 1-től kezdve felvett gabonát folyó piaci árban felszámítva, kölcsönvételét lejártaival is ugyanolyan értékű természetbeni gabonával válthassa be. Ez utóbbi esetben kölcsönre magát 8 százalékos kamattal fizetendő.

20. Minthogy tapasztalás szerint a gabona ha sokáig áll apadnak, illetőleg használatának van kitéve a szem veszteség a kezelő tisztviselőket nem terhelheti: s ezimen 4 százalékos vétetik fel.

21. A részvények a társulat mint testület tulajdonát képezvén, azokat az egyes részvények birtokosainak elzálogosítani semmi esetben sem szabad, — s ha mégis a társulat tudta nélkül valamely részvény elzálogosítottatnék, annak a zálogtulajdonosra nézve csak annyiban leendő értéke, a mennyiben a részvény értéke erejéig a társulat által beváltatik.

22. Ha valaki részvényét eladni akarja, köteles ezen szándékát az elnökek bejelenteni, ki azonnal intézkedik, hogy az áruba becsült részvény a társulat valamely tagja által megvásárolás, vagy ha a vételre egyes tagok hajlandók nem volnának, az intézet alaptörvénye szerinti módra eladatik.

23. E szerint az intézet tudta és jóváhagyása nélkül részvényes taggá senki sem lehet.

24. Az intézetet alapító részvényesek elhunytával ezek gyermekei, vagy más törvényes, esetleg végrendeleti örököseik lépnek a részvények birtokába. — Gyámság, vagy gondnokság alatt levő részvénytulajdonosok érdekeit a természetben, illetve gyámhatóságilag megőrzött gyámjok képviselik.

Ha valamely alapító tag törvényes mód, vagy végrendelet hátrahagyása nélkül halálosan el, az elhunyt tulajdonát képező részvény a társulat birtokába szállhat, azonban köteles az intézet az ily módon örökölt részvény vagy részvények értékének 50 százalékát az örökhagyó illetékes közlege népszerűvelési céljaira — tekintetbe véve az elhunyt vállalkozásait — a hagyatékának bírói elintéztése után legfeljebb 3 hó alatt kifizetni, vagy ha a részvények nagyobb száma és értéke a kézpénzübeli kifizetést az intézet érdekében meg nem engedné, az utána járó csekket, vagy kamatot a fent jelzett célra mindaddig biztosítani, míg az egész tartozás a társulat megterhelhetése nélkül kifizethető leendő.

E részben tárgyba esetekenél a választmány, különben pedig a közgyűlés jogkörében határoz.

Miért s miként magyarosítsunk tótajkú népiskolában?

A nógrádi tanítói körnek f. évi június 6-án Bét-ságon tartott tavaszi közgyűlésén, a fent jelzett tételt felelt értékestem.

Azt hiszem, hogy a korszerű tételt felelt értékestemben előadott nézetemnek közértelemmel — tekintve már csak a Kálmár magyarországi szem pontból sikerrel tanító választást, s egy általán a nógrádmegyei panslavizmust — a magyarosítás szent ügyének ha nem használók is, de semmi esetre sem ártok. —

Hogy a jelzett tétel korszerű s hasznos szent ügyre vonatkozik, azt mondanom sem kéne. Korszerű,

mert hisz ma már magyar a törvényes hivatalos nyelv hazánk területén; hasznos szent ügy, mely megköveteli tőlünk mint a hazai szellem és kultúra nagy mosaitól, hogy tehetőségünkben képest az újabb generációt, melynek szellemi élete a mi kezünkbe van létére, magyar hazafias szellemben neveljük. Különösen hívva vagyunk erre, mi nógrádmegyei tanítók, hol a tételt elem meg lehetősé számban látniuk lenni. Ezen állításom igazolásánál legyen szabad a következő komikus esetet elmondanom: Míg én a hó elején tartott Pécset közönségi képviselőtestületi közgyűlésén Pécset közönségének Nógrádmegyétől Pestmegyéhez leendő csatlakozásának kérdése kerülve szóba, az elnöklő bíró által egyik közönségi képviselőhöz ezen kérdés lebegtetett: Óhajta-e Pécset közönségének Pestmegyéhez csatlakozását, avagy Nógrádmegyéből maradni? ezt válaszolta: „Im nem akarog Nógrádmegyétől elszakadni, im csak itt akarog maradni totok között, — im isz tót vágyom.” — Igen uraim! Mert hát a mely nép hazája nyelvét nem ismeri, nem lehet az annak igazi há gyermeke, s könnyen a jégkorszak szaki medre veszélyes elveivel vezetethetik némely pánszláv érzelme, s a hazai szellem bíz nemtelen véredek csabolásait által.

Munkára fel tehát szeretett pályatársak! Tegyük értelmetlenné a magyarosítás nevet, de hazánkra nézve áldásos munkája által ama véredek csabolásait, pusztítsuk a hazai fehélyeit.

Munkára fel szeretett pályatársak! De ne kíváncsyan érdeklődj, — tán azért, hogy ama magas kormány által ígért ösztöndíjat valamelyikünk elnyerje. Ösztöndíj csak kiskorú iskolás gyermekeknek való. Hanem mondjuk ki mi is, derék pozsonyi pályatársainkkal: „Nem ösztöndíjért, hanem hazánk szent ügye érdekében magyarosítsunk, mert ezt tenni hazafid kötelességünk.”

Most már áttérek a fentjelzett tételre szorosabban vonatkozó értékestemre. Elmondom ugyanis röviden, miképpen vélem legkönnyebben a legkisebbségben taníthatni a magyarságot tótajkú népiskolában. Főkélek a magyarságot tanításánál mindenestre az, hogy a tanítónak tiszta magyar kiejtés legyen, mert ellenkező esetben még giga szorgalom mellett sem haladhat. Nem haladhat pedig azért, mert különösen a tótajkú, igen igen nehezen tudja kimondani tisztán azon magyar szavakat, melyekben éles magánhangzó van, már pedig ezt észre veszi csak a tiszta magyar nyelvérzéssel bíró tanító lehet képes. Szükség azonban, hogy a magyarosító tanító tótul is tudjon (csak hogy aztán pánszláv ne legyen, különben levele! Kálmár tanító ur! Ezt önének mondom). — Nem kell ugyan hogy az irodalmi tót nyelvet bírja, csak hogy gondolatait ahogy úgy — a még magyarul nem tudó növendékeivel megértethesse.

A „NÓGRÁDI LAPOK“ TÁRCZAJA.

Bérczy Károlyról

A szabadságharc legyőzése után Bérczy — mint erősen kompromittált ember — bujdosni kényserült s egy ideig Vágyarodon egyik jó barátjánál majd Balassa Gyarmatról látta meg magát. Itt Tihamér nevű szép fiatal lányt is megismert, akitől először a kényszerű A fűcska círt; Bérczy pedig a következő kis verset rögtönözte:

„Harsányan üdít Sándor,
Bátyjának kis fia,
Mert kényerűt kenőből
Kívánsa a kutyá.

Ne sirj Sándor! bátyád is
Szállt okkópen járt,
S kiált van most, hogy kár
Agyon a fűcska kutyá!

Ez a Tihamér különben Bérczy idomított képe. Enek élő bizonyítványa volt. Egyszer a szájába két krajcársírt tett s elment vele az utcánarki kofához. Itt kivánsa szájából a pánszláv egy szemlélet adatott neki. Tihamér eszentul maga járt megvenni reggelijéhez a szemlélet.

Nem szeretett Bérczy a horvátokat, ezt a népet, mely legnagyobb érdemű a nemzeti báláltságot becsült. Ezen ellenszenvében ostromolt Tihamér is, a hűség példányképe. — Ha valaki a megőrzéssel illeti: „te horvát vagy!” — ha haragos morgással adott kifejezést — szinte — sértett önértéke fölélt méltatlankodásának. Az inszultáció ismétlésénél már fogait vicsoorgatta, s ha ezen felül még azt a vakmerőséget követte el az a valaki, hogy rákiáltott: „te Jellasi vagy!” — ez már oly sértés volt, a mit csak „vér moshat le”, a merénetszék mondhatta magát, ha bőre helyett csupán mellénye s kabátja maradt a földön.

igen szelid Tihamér éles fogai között. Ő bizony senki se nevezze se „borvát” nek se „Jellasi”-nak, mert az neki derögl!

Bérczy R. Gyarmatról épen jókor állt odább, hogy a szándárok kétféle sas gazdájukra valló karmai között ne kerüljön. Bátyja a szándárok faggatásaira azszal felelt: „ő bizony nem tudja, Angol- vagy Franciaországba menekült-e Károly!” Pedig jól tudja, hogy sem Angol, sem Franciaországot, hanem leendő neje atyjának budai svábhgyi villáját választá menedékhelyül, kedves Puskinjával gondolván:

„Rokon- s barát költésnél
Megbízhatóbb a székkel,
Ehez, bármilyen fergeteg kél,
Jogunkat nem veszítjük el.”

Lászy Sándor.

Egy fucsba ment tárcsacikk története.

— Irjon egy szép tárcsa-cikket a jövővasárnapra. De nem olyan hőbortost, érzelgőst, mint a minő „szelölt élet” volt és nem olyan nyomorék félt, a melytől megfájduljon mindennem a kacagás miatt. Tudja, valami szépet, valami rendkívülit, bizart!

— De asszonyom! Ön lehetetlent kíván!

— Tudja mit mondott a nagy Napoleon? Lehetetlenség csak a szavarak szótárában lehet! Nos, én akarok olvasni olyan tárcsa-cikket. Meglesem?

— Megpróbálom. De mi lesz a jutalom? Mert ingyen én sem szoktam írni, még ha ilyen szép asszony kér is.

— Tudja mit? Megkapja azt a régőhajtott cuccot, melyet annyiszor kért s a mit én mindég csak ígértem.

— Nem lehetne három s tiszteletdíj felét előre kikapni?

— Semmiestre sem. Ha tetizen fog a cucc, akkor megcsókolom.

— S ha nem?

— Akkor az ígért marad ígértnek.

Már hogy látszik a föld hátán olyan fiatal skribler, a ki nem volna merész valami rendkívülit megírni.

sára egy szép asszony csókjaért, azt nem is képelem s így hát ne csodálja senki, hanem is volt bátorlágom megpróbálni azt.

Leültem íróasztalombor Bágam hol a köröm, hol a tollat, hol a rima szombati centurát, elfűstöltem fél kilogramm dohányt, s még sem jutott eszembe semmi sem.

De ime egyszer fellebbant fantáziám légyenes s egy bombasztikus cím jutott eszembe.

Tollat ragadtam s felírtam egy hasáb papírra a rendkívül tárcsacikk címmel: „Szeretem a sirontal.”

Már nem tudom hogy ki mit mond hozá? de nekem csakugyan rendkívülnek tetszett ez.

Ez most már a második is jutott valami eszembe.

A bevezető izgalmas jelenet leendő. Egy ifjú megölik edvesét, mert félti a levágótól, a szelők csókjától mert vetélytársát lát a kedves kabát illatozó ibolyában is.

— Igen is de — — —

Azaz ment volna már minden, de szobám ajtaja felnyílik s azon berukkol az én öcsémekám, a kis Pistuka, bátyám trónörökös, s így a család igen tekintélyes sarjadéka.

A nagybácsit jött meglátogatni, miután a „nad-apánál” már tette tiszteletét.

Pistuka aztán se kértett se látott. Földmészott az ölembe s miután megőszimálta parányi kezével bajuszpodró láncokat nem tőre s e miatt megőszimálhatatlan ága bajuszomat, kivette a tollat a kezemből s miután egy „vikipussit” adott, olyan ákombákombakkal bugálta tele a hasáb papírt, melyre a rendkívül tárcsa-cikk jött volna, hogy megbámultuk én is, s is elég érdeem.

A tollat hamar magunta. Akkor földmészott az asztalra, s miután szépen felborította a tintatartót, kezébe vette Hugo „Századok legendái”-t s olyan komolyan nézett a ridag betűkre, mint ha őrtene azokat a rajd-ságos eszméket, melyeket magam is annyit elűszök.

Hasonkét hónapos gyermek, a „századok legendái” előtt! . . . Valóban bizart kontraszt s én egy el-tudtam a fölött merengeni.

Vannak ugyan iskolák, melyekben magyarosítás szempontjából tisztán magyarok tanítják a munkát, a ki tőlük semmit sem tud. Ez szerintem ajtósnál való barokk; oly dolog melyet nem tudok felfogni, mégpedig azért, mert szerintem ha valakinek nyelvét nem érttem a viszont ő sem az enyémet, azaz egymásra néve sőt nem is vagyunk. — Külömben azt igen helytelennek tartom, ha valamely tótajki iskolából a tót, mint anyanyelv már kezdetben egészen kiküszöböltsék. Mert hát minél több élő nyelvet bírní igen hasznos dolog.

Az iskolai évközlővel. — minél. vegyes osztályú iskolában működöm — midőn már növendékeim teljes számmal megjelennek — első teendőm azoknak osztályokba való beosztása. Ilyenkor igen megörlődök ha növendékeim közt egy két magyar ajkú akad, mert ezen körülmény munkámat nagyon megkönnyíti. A növendékek osztályokba való beosztása után felolvasom az iskolai rendszabályt, törvényt, melynek megtartására szigorúan felügyelni minden osztályban egy jelölt tanuló tartozik — osztályfőnök cím alatt. Ezen osztályfőnökök választásánál mindenesetre előnyben részesülnek azok, kik magyarul már tudnak. Az oszt. főnök azonban állását könnyen elveszítheti ha t. i. osztályában valaki a magyarnyelvben nállánál előbbre halad.

Az I-éd és II-ik osztályban az irvoelvasást egész iskolai éven át délelőtt magyar, délután tót nyelven adom elő. Ezenkívül alkalmi imákat s erkölcsi mondatokat emlékeztetek, különösen ügyelve a tiszta magyar kiejtésre. S minél — a mint megjegyzem — a tót igen nehezen tudja tisztán kimondani azon szavakat melyekben éles magánhangzó van, épen azért mindjárt az első osztállyal oly szavak kimondatásával gyakran foglalkozom.

A tót például a világot sem mondja hogy ökör, hanem „eker“, nem göndör, hanem „gönder“, nem alma, hanem szőthuzsa a száját „álmá“ stb. Tehát ilyen szavakat gyakran utánam mondatok egyenként és karban növendékeimmel. És ez mondhatom, hogy eleinte igen fárasztóan nehéz munka. Mert uraim! A tót gyermeknek nem elég csak hallani a tiszta magyar kiejtést hogy azt tisztán után mondhasa, — hanem a szókimondásnál a tanító ajkmozgását is, ugyancsak meg kell szemlélnie. Mert áll az hogy: a tót szájnak egészen más járása van. Ugy szólni idomítani kell a tót gyermek ajkát a magyar szó kimondásához.

A többi nagyobb osztállyal a tanév első felében, minden tantárgyat magyarnyelven kérdés és feleletekben kidolgozva szóról szóra tanultatom, s a betanultakat szabadon tót nyelvre fordítatom. Ezen módon az első félévben elegendő magyar szóbőséget szereznek növendékeim arra, hogy a második félévben meg-

fordítva t. i. minden tantárgyat tót nyelven tanulva be szóról szóra, azt magyarra fordítani képesek legyenek.

Játék közben növendékeimnek csak magyarul szabad beszélniök, s ki ezen iskolai törvény ellen vét, a játékból kizáratik.

Nehéz, fárasztó munka ez uraim, de nem eredménytelen. Már pedig csak az eredménytelen munka lehet iga. Eredményben az ember saját énjének, — s mint ilyen igit nem szülhet.

Igaz, hogy a régi rómaiak isteni odiumra kárhoztatták a nevelőit, illetőleg a tanítói szakmát, midőn ezt mondták: Quem dii odere, eum paedagogum fecere. — Úgy kelle, mert neveltek barbárokat. A jelen kor ezzel ellenkezőleg a tanítói szakmát dicsfénybe állítja, — első helyre szánja persze csak a halmaszandókban, még ellenben a bőség szarujából ezen szakmának mentül kevesebbet juttat — 300 forintban állapítván meg a tanítói fizetés minimumát — bihetőleg attól tartva hogy: „Plenus venter, non studet libenter.“ — Pedig hát még a bál sem elegendik meg tisztán tömjénrel — de még más áldozatok után is eped.

Egyébaránt most már reménylhetők, — hogy a mind egyre felvilágosultabb kor, s a magyarosodás általi honi miveltég — melynek legfőbb factorai mi vagyunk — mindig nagyobb és nagyobb elterjedése majd csak kiemelendi nyomtatott, sanyarú helyzetükből a népnevelőket, tanítókat, hogy valahára majd magyar hazánkban is, a tanító kenyere lesz a legjobb kenyér. Úgy legyen!

Takács Lajos,
pencsi ág. ev. tanító.

A járási kör megalakulása tárgyában tartandó értekezletre, Nógrádmegye b. gyarmati járás gazdasági egyesület tagjai kértnek, 1882. évi augusztus 27-ikén B. Gyarmaton a megyeház kistermében délelőtti 9 óra-
kor megjelenni.

Hannóly László,
kiküldött gazdasági-egyesületi tag.

Hírek.

Hymen. Zelenka János, a b. gyarmati áll. elemi iskola egyik kitűnő tanára, eljegyezte Nigriny Kamilla kisleányt. A boldog házasságok a múlt vasárnap hirdették ki a b. gyarmati prot. templomban. Midőn ezen kölcsönösen szerencsés választás felett őszinte örömlüknek adunk kifejezést, egyszeremind kívánjuk, hogy a házasságok a majdan rövid idő alatt megkötendő házasságnak boldogságát az élet határáig kitartóan élvezzék. — Dr. Velics Antal úr szécsényi or-

vos e napokban jegyezte el Bencsik Sarah kisleányt, Bencsik György úr kedves leányát.

A megyei tantestület közgyűlése az évben Szécsényben fogja megtartani aug. hó 29 és 30-án, melyre névbe a meghívót Hudecz Miksa helyettes elnök intézte a tagokhoz. (Müller János elnök betegsége folytán nem vehet részt a közgyűlésen.) A tanítók tanpélyes és magyar vendégkezeltetett leendő fogadására Szécsényben már folynak az előkészületek. A programba Pintér Sándor úr történelmi felolvasása is felvett.

Az aug. 2-ki működvelő előadást rendező bizottság tagjai „a színházi látócsőben“ írt azon megjegyzést, hogy az előadásról bővebb kritika az ezen rovat vezetőjének mellőzése miatt nem iratható, sőt meglehetősen találják, s a végteli megkeresést a szerkesztő, hogy eljárásukat igazolják. Ugyanazt adják elő, hogy a színházi referens urat még eddig nem ismerték, s így részre meghívót nem küldhettek. Nem mondjuk figyelemtelenségnek, de mindenestre hiba a rendezőség tagjaitól az, ha azon közönséget, kik a nyilvános eseményeket leírni és megítélni hivatnak, a közönségszél valamivel nagyobb figyelemmel nem részesítik. A jó és tapintatos rendezőség figyelemmel mindenre ki kell terjedni. Egyébként az előadás egy másik cikkcsekében a relatív körülményekhez képest eléggé ki lévén emelve, részünkről ezen ügyet befejeztünk nyilvánítjuk azon reményben, hogy törekvő ifjúságunk az aug. 2-ki előadásnál jövőre még sikerültebb előadást fog rendezni.

A pozsonyi s eperjesi iskolákból hazatérő tanítók miatt kicsapott pánszláv discipulusok egyben egy 13 próbás harban agitator a „Narodnie Noviny“ 23-ik számában oly istent káromló kifejezéseket használt, hogy az egész föld kereszténység Magyarországot az egyedüli hely, a hol ily lázító magvak szitálták, az ily nebulót még csak el sem csújják. — Többé ezt csak meg az illető atyafi az általa annyira eszményített Oroszországban, olyan kétszáz kancsukát begyűjtene a háttára, hogy még az eget is bőgőnek nézné vagy pedig a szibériai ólom-bányákban egész életét át elmékedhetne a sors változandósága felett. — De nézzük a szóról szóra lefordított hadarágokat: „A tót nyelvet iskoláinkból kiküszöbölték, ha valaki magától tót nyelven kiképezni akarja, azt az iskolákból kintassítják, a magyar chauvinismus új áldozatokat kíván, a mily nagy serek oly nagy lesz a viasztorlás, ifjainkat fojtogatják“ stb. —

A b. gyarmati dalgyűjtés ma reggeli 5 órákkor indult a debreczeni országos dalversenyre, útközben Szirákot, hol ma az ott rendezett nyári mulatságon közre fog működni. Szirákról Miskolcra megy, hol az ottani városi dalgyűjtés által tanpélyesen fog fogadtatni. A miskolci dalgyűjtés a b. gyarmati dalgyű-

De hát Pistuka nyugodtan viselte magát, s én gondolkozhattam a rendkívüli tárcza tárgy felől hisz egy csók, egy rég óhajtott csók volt ígérve jutalmul...

Lehetett is nyugton gondolni valamire! Pistuka meguntam csakhamar Hugó Viktort s ledobta a földre, fölkapta Byront majd Shakespeare műveit, ezeket előlve Schiller és Heine műveit kezdte lapozgatni. Végre meguntam a költők királyainak műveit „le földre“ kiáltá s len kellett őt tennem.

Talált aztán a szobában elég játékszert. Tűzfogót, szénbördő lapátot, pálcát, kalapot, papucot és több hordozható ingóságokat, melyekben a garçon lakás sob' sem szűkölködik.

Nos hát nyugodt pillanatok következtek be. A tárcza egyik hősnőjére gondoltam. Szép sugár alaknak képzeltem, olyan hódítóknak mint Semiramist, s olyan büvölőn szépnek mint a minőnek a hajdanok költő „szeti remekének az „énekek-énekek“ hősnője Sula-mith volt.

Ex szeretett egy fiatal embert, az megimádta őt, s boldogok lettek volna ha...

Igen is, megint ha — ha Pistuka nem erősködik a fölött, hogy a „Dzsipszi“ „bapták“-ot állt azután ciribusbelli dicsőszírozottsággal ugrált, miféle az én Pistukám olyan nagyokat kacagott, hogy megirigylém tőle a tüdejét.

A „Dzsipszi“ azonban haláttalan játszóvá lett. Egyszer felfordította Pistukát, a ki talpra állás közben mondott ugyan egy pár „teremtettét“ aztán felmondta a barátságát neki s meglehetősen barátságatlanul azt a székot kezdte ránczolgálni, melyre én telepedtem le azon jámbor óhajással, hogy „rendkívüli tárczaszikket“ írok.

A székot átengedtem neki. Menekültem a kanapéra, de akkor meg az volt kívánsága, hogy kocsikázassam meg vele együtt a „Vilna“-t, a konyhából importált fehér csicrust.

Szabadköttem a kitérítés ellen, de Pistuka kijelentette hogy „muszály a minék persze engedelmességetem.

Hamar meguntuk a dolgot. Én is, ő is, de a Vilna leghamarabb, mert kinyitott a „nadapa“ által fábrikált fiakerből s lebujt az ágy alá, a honnan Pistuka nem tudta elő varázsolni.

Én aztán gondolkostam a tárcsám felől. Az ingerlő jutalom, nem hagyott nyugodni.

„Rettenetes szép“, „halálosan“ gyönyörű dolgokat fundáltam ki, de mihelyt papírra akartam tenni, Pistuka mindig megakadályozott.

Végre is lecsaptam a tollat.

Fucsba ment minden igyekezet. De előbb még szerencsét akartam próbálni.

Kivettem egy tallért a zsebemből.

— No Pistuka, dalolj egyet aztán tied lesz ez a tallér.

A fiatal úr már is szavodélyosan szereti a tallért s azonnal kész volt eldalolni hogy:

— Thja barátom, neked tallér kell? Az már nem járja. Én egy csókot vesztettem el érted, hát veszíts te én érted — 90%-t s egy piczullit nyomtam a markába.

Azt menten az ágy alá dobta s keserű szavakkal lamentált s „nadapa“ meg „néni“-nek mondással ijesztett, de mikor mindennek nem volt fogamatja, dühbe jött s leránta az asztalról albumom, melyből csak egy hullott a fotografa.

Azt hívem hogy neroi kegyetlenséggel fog működni köztök, hanem csalódtam!

Letelepedett szépen a szőnyegre, s maga elé vette a képeket s megcsodálta előbb mindeniket, aztán megkérdeste, hogy kies vagy amas?

Nem hagyott nyugtot, míg én is le nem telepedtem a szőnyegre mellé s néztük ketten az én albumom lakóit, a kik életben olyan furcsa szerepet játszottak.

— Ki ez? kérdé tőlem egy széke lányka képére mutatva.

— Az? Az egy néni, és egyet sohajtok. Hisz első ideálmom arczképe volt az.

— Hát ez bácsi?

— Az egy másik néni, válaszoltam, az meg egy kis művésznő arczképe volt, a kinek kritikusa voltam.

És így végig kérdezett mindenkit. En bele étem magam abba az ideális világba, melynek szivárvány-színű álmai ma már elcsúszottak, bele étem magamat ebbe az édes multba, melynek romjain ma könyvet ejtek, ha rá gondolok.

Eszembe jutottak az ifjkor boldog álmai, merész tervei, édes reményei. Rágondoltam azokra a boldog órákra, midőn előttem is édes csél kép tűnt fel a családi élet, melynek egy ily földre szállott angyal, boldog örömet, drága gyöngyét képi, eszembe jutott az a furcsa idő: midőn még hinni tudtam az anyanyelvi szem ragyogásának, a lány becsődének, midőn azt hittem, hogy végtelenül szerethet az a sziv, mely kincseit reám pazarolja...

Rágondoltam azokra az eltűnt szép napokra, midőn még szeretni is tudtam, szeretni egy leányt, ki csókokkal halmozta el ajkamat, kesemet, a ki éle tővének, mindenének mondott s a ki... Nos a ki?

Nos a ki ép olyan, egy cséppel sem jobb a többi leánytól.

A kis Pistuka észre vette hogy a mult emléke könyvet csalt szemembe.

Felállott, megcsókolt aztán ölembe tűt s elkezdett beszélni és végre elaladt karjaim között:

A tárcza fucsba ment. Én ott virasztottam a kicsiny boldog álma fölött, s azon gondolkostam, hogy miről álmodik midőn ugy mosolyog, midőn kicsiny ajka most is azt rebegi „apám, édes apám.“

Minő boldogság ily kicsinyke lány „édes apja“ lenni.

— — — — —

Asszonyom! A rendkívüli tárczaszikk nincs sobol, a csókot elvesztettem.

Nem tartok rá számot. Nevárjon rám soba, mi nem találkozunk.

Pistuka álma más csél adott az életnek. D. K.

16. Minthogy az intézet majdnem kizárólagosan ezen vidék mezőgazdasággal, vagy kézimunkával foglalkozó lakosai szükségelnek fedezése czéljából alakult s feltétele, hogy akár a földműves, akár a kézimunkás, az ősi és régi hónapokra szükséges gabonabemérnek legalább a tavaszkoradéig birtokában van: a kölcsön folyósítások költségeit csak február 1-én veszik ki az intézet augusztus 15-ig. Kivétellek: képen azonban, nevéstésben, ha valaki igazolja, hogy elemi csapás, vagy családi viszonyainál fogva kölcsönre szorul, vagy általános rossz termés s ezzel összefüggő ideiglenes, a rendszerint kölcsön folyósítására fenntebb körülírt időszakra tekintetbe vétele nélkül is adhatók kölcsönök.

17. A ki a kölcsönvett tőkét s kamatát a kijelölt időre meg nem fizeti, vagy a meg nem fizetést kéllően igazolva, tartozását meghosszabbítani elmulasztja: s ez által a vidéki polgárok nyugalma s jóléti biztosítását aláírni óhajtó intézetnek, illetve az azt képviselő elnökeknek,

köszönettel járó kérésre okot szolgáltat; ha csak az illető egyetemesen nem részvényes tag is, többé kölcsönre egyedül azon esetben számíthat, ha a közgyűlés öt egyhangúlag hitelt érdemlően minősítette.

18. Tekintve, miként az intézet nem közpénzt, hanem természetben kiadott s ugyancsak természetben bevételzett gabonát forgat, s hogy ily formán a folytonos árnyúlásának alvételét gaboná forgalomnál a rendszerint törvényes kamat mellett nemcsak nagy károkat szenvedhetne; de jó csál elérésére törekvő fenállás is válságos lehet; tekintetbe véve továbbá a magtár kezelésével járó elkerülhetlen kiadásokat; végre figyelembe véve, hogy a tavaszkor rendszerint magasabb piaci árral levő gabonát őszel táján 50 százalékkal olcsóbbal fogja természetben visszatéríteni, az évi kamat ezesen 20 százalékkal állapították meg, — vagyis egy évre minden becsült kölcsönzött gabonára 20 liter fizetendő kamat fejében az intézet javára.

19. Ámár a fentebbi pont határozatában egy szakértő sem fog legelőszóval is megemlíteni a valószínűsítést, hogy minden kölcsönkérőnek, hogy kölcsönvételét az előző pontban leírt követelmény szerint állítsa ki; vagy pedig attól, hogy a február 1-től kezdve felvett gabonát folyó piaci árral felcsálva, kölcsönvételétől is ugyanolyan értékű természetbeni gabonával válthassa be. Ez utóbbi esetben kölcsönvételét 8 százalékos kamattal fizetné.

20. Minthogy tapasztalat szerint a gabona ha sokáig áll apadásnak, illetőleg beszáradásnak van kitéve s ezen veszteség a káros tisztviselőket nem terhelheti: s ezimen 4 százalékos vétetik fel.

21. A részvények a társulat mint testület tulajdonát képezvén, azokat az egyes részvényesek birtokosainak elzálogosítani semmi esetben sem szabad, — s ha mégis a társulat tudta nélkül valamely részvény elzálogosítottatik, annak a zálogtulajdonosra nézve csak annyiban leendő értéke, a mennyiben a részvény értéke erejeig a társulat által beváltatik.

22. Ha valaki részvényét eladni akarja, köteles ezen szándékát az elnöknek bejelenteni, ki azonnal intézkedik, hogy az árba becsült részvény a társulat valamely tagja által megvételtesék, vagy ha a vételre egyes tagok hajlandók nem volnának, az intézet alaptörvénye szerinti eljárásnak meg.

23. E szerint az intézet tudta és jóváhagyása nélkül részvényes tagg senkinek sem lehet.

24. Az intézet alapító részvényesei elhunytával ezek gyermekei, vagy más törvényes, esetleg végrendeleti örökösei lépnek a részvényesek birtokába. — Gyámság, vagy gondnokság alatt levő részvénytulajdonosok érdekeit a természetben, illetve gyámhatóságilag megerősített gyámjok képviselik.

Ha valamely alapító tag törvényes mód, vagy végrendelet hátrahagyása nélkül halálozna el, az elhunyt tulajdonát képező részvény a társulat birtokába szállhat, azonban köteles az intézet az ily módon örökölt részvény vagy részvények értékének 50 százalékát az örökösök illetékes közönség népvételei czéljaira — tekintetbe véve az elhunyt vallásfelekezését — a hagyatéknak bírói elintézése után legfeljebb 3 hó alatt kifizetni, vagy ha a részvények nagyobb száma és értéke a közpénzübeli kifizetést az intézet érdekében meg nem engedné, az utána járó osztalékot, vagy kamatot a fent jelzett célra mindaddig biztosítani, míg az egész tartozás a társulat megterhelhetése nélkül kifizethető leendő.

E részben sürgős eseteknél a választmány, különben pedig a közgyűlés jogkörvényesen határoz.

Miért s miként magyarosítsunk tótajkú népiskolában?

A nógrádi tanítói körnek f. évi június 5-én Rétváron tartott tavaszi közgyűlésén, a fent jelzett tételt felelt értékesen.

Azt hiszem, hogy a korszerű tételt felelt értékesen előadott beszédnek közlésével — tekintve már csak a Kálmár magyar nemzetiségi szempontról sikerrel tanító választást, s egy általán a nógrádmegyei panslavisztát — a magyarosítás szent ügyének ha nem használók is, de semmi esetre sem ártok. —

Hogy a jelzett tétel korszerű s hazafias szent ügyre vonatkozik, azt mondanom sem kéne. Korszerű,

mert hisz ma már magyar a törvényes hivatalos nyelv hazánk területén; hazafias szent ügy, mely megköveteli tőlünk mint a hazá szerény de kötelességszerű magatartást, hogy tehetőségünkben képezzük az újabb generációt, melynek szellemi élete a mi kezünkben van lévén, magyar hazafias szellemben neveljük. Különösen hivatalos vagyunk erre, mi nógrádmegyei tanítók, hol a tételt megköveteli számban látnunk lenni. Ezen állításom igazolására legyen szabad a következő komikus esetet elmondanom: Míg a hó elején tartott Pécser közönségi képviselőtestületi közgyűlésén Pécser közönségének Nógrádmegyétől Pestmegyéhez leendő csatlakozásának kérdése került fel a szűzre, az elnök hírtől egyik közönségi képviselőhöz ezen kérdés intézetét: Ohajtja-e Pécser közönségnek Pestmegyéhez csatlakozását, avagy Nógrádmegyéből maradni? azt válaszolta: „Im nem akarog Nógrádmegyétől elszakadni, im csak itt akarog maradni totok között, — im is tot vágyom.” — Igen uraim! Mert hát a mely nép hazája nyelvét nem ismeri, nem lehet az annak igazi há gyermeke, s könnyen a jégkorszak szaki medre veszélyes elviseihez vezethetnek némely pánszláv érvelés, s a hazá szírája bíró nemtelen véredek csabolásai által.

Munkára fel tehát szeretett pályatársak! Tegyük értelmünk a magyarosítás nehézt, de hazánkra nézve áldásos munkája által ama véredek csabolásait, pusztítsuk a hazá fekélyeit.

Munkára fel szeretett pályatársak! De ne hitvány anyagi érdekből, — tán azért, hogy ama magas kormány által ígért ösztöndíjat valamelyikünk elnyerje. Ösztöndíj csak kiskorú iskolás gyermekeknek való. Hanem mondjuk ki mi is, derék posztónyi pályatársainkkal: „Nem ösztöndíjért, hanem hazánk szent jövője érdekében magyarosítsunk, mert ezt tenni hazafid kötelességünk.”

Most már áttérsek a fentjelzett tételre szorosabban vonatkozó értékesítésre. Elmondom ugyanis röviden, miképpen vélem legkönnyebben a legalkalmasabban taníthatni a magyar nyelvet tótajkú népi iskolában. Főkéllék a magyar nyelv tanításánál mindenesetre az, hogy a tanítónak tiszta magyar kiejtés legyen, mert ellenkező esetben még giga szorgalom mellett sem haladhat. Nem haladhat pedig azért, mert különben a tótajkú, igen igen nehezen tudja kimondani tisztán azon magyar szavakat, melyekben éles magánhangzó van, már pedig ezt észre venni csak a tiszta magyar nyelvvel bíró tanító lehet képes. Szükség azonban, hogy a magyarosító tanító tótul is tudjon (csak hogy aztán pánszláv ne legyen, különben levele! Kálmár tanító úr! Ezt önnek mondom). — Nem kell ugyan hogy az irodalmi tót nyelvet bírja, csak hogy gondolatait ahogy úgy — a még magyarul nem tudó növendékeivel megértthesse.

A „NÓGRÁDI LAPOK“ TÁRCZÁJA.

Bérczy Károlyról.

A szabadságharc legyőzése után Bérczy — mint erősen kompromittált egyén — bujdosolni kényszerült s egy ideig Vágyházon egyik jó barátjánál majd Balassa Gyula bátyjánál, bústa meg magát. Itt Tihamér nevű szép vidékén azt az illetékeséget követte el, hogy a házigazda gyönyörűen majszoló kis fiától elvett a könyvet. A fiúcska sírt, Bérczy pedig a következő kis verset rögtönözte:

„Harsányan ordít Sándor,
Bátyának kis fia,
Mert könyvet kaptál
Kivette a kutyá.

Ne sírj ócsám bátyád is
Szálló ehképen jár,
S kiált van most, hogy kess
Aggva a rósa kutyá!

Es a Tihamér különben Bérczy idomító képességének élő bizonyítványa volt. Egyszer a szájába két krajczárt tett s elment vele az utcasarki kofához. Itt kivette szájából a pénzt s egy szemlélt adta neki. Tihamér eszentul maga járt megvenni reggelijéhez s szemlélt.

Nem szeretett Bérczy a borvátokat, ezt a népet, mely legnagyobb erőnyell a nemzeti haláltáncot becsúli. Ezen ellenszenvében osztozott Tihamér is, a hűség példányképe. — Ha valaki a megszólítással illeti: „te borvát vagy!” — haragos morgással adott kifejezést — minte — sértett önérvényes föltött méltatlankodásának. Az inzultáció ismétlésénél már fogalt vicsozgatta, s ha ezen feltt még azt a vakmerőséget követte el az a valaki, hogy rákiáltott: „te Jellasi vagy!” — az már oly sértés volt, a mit csak „vér moshat le”, s szorongatásnak mondhatta magát, ha bőre helyett csupán mellénye s kabátja maradt a külvilágban.

igen szelid Tihamér éles fogai között. Őt bizony senki se nevezze se „borvát”-nak se „Jellasi”-nak, mert az neki derógál!

Bérczy B. Gyarmatról épen jókor állt odább, hogy a szándárok kétféle sas gazdájukra való karmai közzé ne kerüljön. Bátyja a szándárok faggatására azal fellett: „ő bizony nem tudja, Angol- vagy Franciaországba menekült-e Károly!” Pedig jól tudja, hogy sem Angol, sem Franciaországot, hanem leendő neje atyjának budai svábhgyi villáját választá menedékhelyül, kedves Puskinjával gondolván:

„Rokon- s baráti kötelékkel
Megbízhatók a nőkkel,
Kész, bármilyen fergeteg kél,
Jogunkat nem veszítjük el.”

Luby Sándor.

Egy fucsba ment tárcsacikk története.

— Irjon egy szép tárcsa-cikket a jövővasárnapra. De nem olyan hőbortost, érzelgőst, mint a minő „ex elszólt élet” volt és nem olyan nyomerex felőt, a melytől megfájduljon mindenem a kacagás miatt. Tudja, valami szépet, valami rendkívülit, bizart!

— De asszonyom! Ön lehetlent kíván!

— Tudja mit mondott a nagy Napoleon? Lehetlenség csak a szamarak szótárában lehet! Nos, én akarok olvasni olyan tárcsa-cikket. Meglesz?

— Megpróbálom. De mi lesz a jutalom? Mert ingyen én sem szoktam írni, még ha ilyen szép asszony kér is.

— Tudja mit fímegkapja azt a régóhajtott csókot, melyet annyiszor kért s a mit én mindég csak ígértem.

— Nem lehetne hérem e tisztelt díj felét előre kikapni?

— Semmiestre sem. Ha tettem fog a cikk, akkor megcsókolom.

— S ha nem?

— Akkor az ígért marad ígértnek.

Már hogy lehetne a föld hátán olyan fiatal skribler, a ki nem volna merész valami rendkívülit megír-

sára egy szép asszony csókjáért, azt nem is képelem s így hát ne csodálja senki, hanem is volt bátorlagon megpróbálni azt.

Leültem írdaasztalombor Rágtam hol a köröm, hol a tollat, hol a rima szombati csutorát, elfutottam fél kilogramm dohányt, s még sem jutott eszembe semmi sem.

De ime egyszer fellebbant fantáziám légyen s egy bombasztikus cím jutott eszembe.

Tollat ragadtam s felírtam egy hasáb papírra a rendkívül tárcsacikk címmel: „Szerelem a sirontal.”

Már nem tudom hogy ki mit mond bosszú? de nekem csakugyan rendkívülnek tetszett ez.

Es most már a meséből is jutott valami eszembe.

A bevezető irgalmas jelenet leendő. Egy kő megölik edvesét, mert feltt a levegőtől, a szelől csókjától mert vetélytárat lát a kedves kabát illatos ibolyában is.

Igen is de — — —

Azaz ment volna már minden, de szobám ajtaja felnyílik s azon berúkol az én öcsémekám, a kis Pistuka, bátyám trónörökös, s így a család igen tekintélyes sarjadéka.

A nagybácsit jött meglátogatni, miután a „nád-apánál” már tetto listátetett.

Pistuka aztán se kérdett se látott. Földmászott az ölembe s miután megcsókolta parányi kezével bajuszpedrő láncokat nem tűr s e miatt megcsókolhatatlan ágró bajuszomat, kivette a tollat a keszemből s miután egy „ovikipussit” adott, olyan akómbakomokkal hangálta fele a hasáb papírt, melyre a rendkívül tárcsacikk jött volna, hogy megbámultuk én is, s is elég erősen.

A tollat hamar megunt. Akkor földmászott az asztalra, s miután szépen felborította a tintatartót, keményre vette Hugó „Századok legendái”-t s olyan komolyan nézett a ridg betűkre, mint ha értené azokat a sajtóságot eszméket, melyeket magam is annyit elítéltek.

Hazánkét hónapos gyermek, a „századok legendái” előtt! . . . Valóban bízar kontraszt s én ugy el tudtam a föltt meregni.

Vannak ugyan iskolák, melyekben magyarosítás szempontjából tisztán magyarok tanítják a munkát, a ki tőlük semmit sem tud. Ez szerintem ajtóval való baroklás; oly dolog melyet nem tudok felfogni, mégpedig azért, mert szerintem ha valakinek nyelvének nem értem a viszonyát és sem az enyémet, azaz egymásra nézve sőt némák vagyunk. — Külömben azt igen helytelennek tartom, ha valamely tótajki iskolából a tót, mint anyanyelv már kezdetben egészen kiküszöböltesik. Mert hát minél több élő nyelvet birni igen hasznos dolog.

Az iskolák érzékelésével. — múltan, vegyes osztályú iskolában működtem — midőn már növendékeim teljes számmal megjelennek — első teendőm azoknak osztályokba való beosztása. Ilyenkor igen megöregedek ha növendékeim közt egy két magyar ajkú akad, mert ezek körülmény munkámat nagyon megkönnyíti. A növendékek osztályokba való beosztása után felolvasom az iskolai rendszabályt, törvényt, melynek megtartására szigorúan felügyelni minden osztályban egy jelesebb tanuló tartozik — osztályfőnök cím alatt. Ezen osztályfőnökök választásánál mindenesetre előnyben részesülnek azok, kik magyarul már tudnak. Az oszt. főnök azonban állását könnyen elveszítheti ha t. i. osztályában valaki a magyarnyelvben nállánál előbbre haladt.

Az I-és II-ik osztályban az irvoelvasást egész iskolai éven át délelőtt magyar, délután tót nyelven adom elő. Ezenkívül alkalmi imákat s erkölcsi mondatokat emlékeztetek, különösen ügyelve a tiszta magyar kiejtésre. S. múltan — a mint megjegyzém — a tót igen nehezen tudja tisztán kimondani azon szavakat melyekben éles magánhangzó van, épen azért mindjárt az első osztállyal oly szavak kimondatásával gyakran foglalkozom.

A tót például a világért sem mondja hogy ökr, hanem „eker“, nem göndör, hanem „gender“, nem alma, hanem szőthuzva a száját „álmá“ stb. Tehát ilyenkor szavakat gyakran utánnam mondatok egyenként és karban növendékeimmel. És ez mondhatom, hogy elcsúszta igen fáradságos munka. Mert uraim! A tót gyermeknek nem elég csak hallani a tiszta magyar kiejtést hogy azt tisztán után mondhasa, — hanem a szókimondásnál a tanító ajkmozgását is, ugyancsak meg kell szemlélnie. Mert áll az hogy: a tót szájának egészen más járása van. Ugy szólnán idomítani kell a tót gyermek ajkát a magyar szó kimondásához.

A többi nagyobb osztállyal a tanév első felében, minden tantárgyat magyaryelven kérdés és feleletekben kidolgozva szóról szóra tanultatom, s a betanultakat szabadon tót nyelvre fordítatom. Ezen módon az első felében elegendő magyar szóbőséget szereznek növendékeim arra, hogy a második felében meg-

fordítva t. i. minden tantárgyat tót nyelven tanulva be szóról szóra, azt magyarra fordítani képesek legyenek.

Játék közben növendékeimnek csak magyarul szabad beszélniök, s ki ezen iskolai törvény ellen vét, a játékból kizáratik.

Nehéz, fáradságos munka ez uraim, de nem eredménytelen. Már pedig csak az eredménytelen munka lehet iga. Eredményben az ember saját énjének, — s mint ilyen igtát nem szülhet.

Igaz, hogy a régi rómaiak isteni odiumra kárhoztatták a nevelőit, illetőleg a tanítóit szakmát, midőn ezt mondták: Quem dii odero, eum paedagogum fecere. — Úgy kelle, mert nevelték barbárokat. A jelen kor ezzel ellenkezőleg a tanítóit szakmát dicsőfénybe állítja, — első helyre szánja perze csak a hajmasteendőkből, még ellenben a bőség szájából ezen szakmának mentül kevesebbet juttat — 300 forintban állapítván meg a tanító fizetés minimumát — hihetőleg attól tartva hogy: „Plenus venter, non studet libenter.“ — Pedig hát még a bál sem elégedik meg tisztán tömjénrel — de még más áldozatok után is eped.

Egyébaránt most már reménylhetők, — hogy a mind egyre felvilágosultabb kor, s a magyarosodás általi honi miveltég — melynek legfőbb factorai mi vagyunk — mindig nagyobb és nagyobb elterjedése majd csak kiemelendő nyomatott, sanyarú helyzetükből a népnevelőket, tanítókat, hogy valahára majd magyar hazánkban is, a tanító kenyere lesz a legjobb kenyér. Úgy legyen!

Takács Lajos,
pencsi ág. ev. tanító.

A járási kör megalakulása tárgyában tartandó értekezletre, Nógrádmegye b. gyarmati járás gazdasági egyesület tagjai kéretnek, 1882. évi augusztus 27-ikén B. Gyarmaton a megyeház kistermében délelőtti 9 óra-kor megjelenni.

Hannaly László,
kiküldött gazdasági-egyesületi tag.

Hírek.

Hymen. Zelenka János, a b. gyarmati áll. elemi iskola egyik kitűnő tanára, eljegyezte Nigriny Kamilla kismasszonyt. A boldog házasságok a múlt vasárnap hirdették ki a b. gyarmati prot. templomban. Midőn ezen kölcsönösen szoros és választás felett ösztönözött örömeimnek adunk kifejezést, egyetemesen kívánjuk, hogy a házasságok a majdan rövid idő alatt megkötendő házasságok boldogságát az élet határáig kitartóan élvezzék. — Dr. Velics Antal úr szécsényi or-

vos e napokban jegyezte el Bencsik Sarah kismasszonyt, Bencsik György úr kedves leányát.

A megyei tanácsület közgyűlése az érben Szécsényben fogja megtartani aug. hó 29 és 30-án, melyre nézve a meghívót Hudecz Miksa helyettes elnök intézte a tagokhoz. (Müller János elnök betegsége folytán nem vehet részt a közgyűlésen.) A tanács szűkös és magyar vendégiszterettel leendő fogadására Szécsényben már folynak az előkészületek. A programba Pintér Sándor úr történelmi felolvasása is felvétellett.

Az aug. 2-ki műkedvelői előadást rendező bizottság tagjai „a színházi látócsőben“ irt azon megjegyzést, hogy az előadásról bővebb kritika az ezen rovat vezetőjének mellőzése miatt nem írathatott, stílusmeseinek találta, s e végetti megkarasték a szerkesztőséget, hogy eljárásukat igazolják. Ugyanis azt adják elő, hogy a színházi referens urai még eddig nem ismerték, s így részre meghívott nem küldhetek. Nem mondjuk figyelemtelenségnek, de minden esetre hiba a rendezőség tagjaitól az, ha azon köteget, kik a nyilvános eseményeket leírni és megítélni hivatva, a közönségenél valamivel nagyobb figyelemmel nem részesítik. A jó és tapintatos rendezőség figyelemnek mindenre ki kell terjedni. Egyébként az előadás egy másik cikkcskében a relatív körülményekhez képest eléggé ki lévén emelve, részünkről ezen ügyet befejeztünk nyilvánítjuk azon reményben, hogy törekvő ifjúságunk az aug. 2-ki előadásnál jövőre még sikerültebb előadást fog rendezni.

A pozsonyi s eperjesi iskolákból hazatérő tanítók miatt kicsapott pánszláv discipulusok ügyében egy 13 próbás hurbán agitator a „Narodnie Noviny“ 23-ik számában oly istent káromló kifejezéseket használt, hogy az egész föld kereszténységén Magyarországot az egyedüli hely, a hol ily lázító magvak szitáért, az ily nebulót még csak el sem csukják. — Ténél ezt csak meg az illető atyafi az általa annyira személyített Oroszokban, olyan kértás kancunkát hegedő-nének a hátára, hogy még az eget is bőgőnek nézné vagy pedig a szibériai ólom-bányákban egész életét át elmélkedhetne a sors változandósága felett. — De nézzük a szóról szóra lefordított badarságokat: „A tót nyelvet iskoláinkból kiküszöbölték, ha valaki magát tót nyelven kiképezni akarja, azt az iskolákból kintastitják, a magyar chauvinizmus új áldozatokat kíván, a mily nagy sebek oly nagy lesz a viasztor-lás, ifjainkat fojtogatják“ stb. —

A b. gyarmati dalgyűlet ma reggeli 5 órák-kor indult a debreczeni országos dalversenyre, sába ejtve Szirákot, hol ma az ott rendezett nyári mulatságon közre fog működni. Szirákról Miskolcra megy, hol az ottani városi dalgyűlet által szűnpélyesen fog fogadtatni. A miskolci dalgyűlet a b. gyarmati dalgyű-

De hát Pistuka nyugodtan viselte magát, s én gondolkodhattam a rendkívüli tárcza tárgy felől hisz egy csók, egy rég óhajtott csók volt ígérve jutalmul...

Lehetett is nyugton gondolni valamire! Pistuka meguata combbamar Hugó Viktort s ledobta a földre, fölkapta Byront majd Shakespeare műveit, ezeket elölve Schiller és Heine műveit kezdte lapozgatni. Végre meguva a költők királyainak műveit „le földre“ kiáltá s lenkellett őt tennem.

Talált aztán a szobában elég játékszert. Tűzfogót, szénhordó lapátot, pálczát, kalapot, papucsat és több hordozható ingóságokat, melyekben a garçon lakás soh' sem szűkölködik.

Nos hát nyugodt pillanatok következtek be. A tárcza ezikk hősnőjére gondoltam. Szép sugar alaknak képzelém, olyan bódítóknak mint Semiramist, s olyan büvölőn szépek mint a minőnek a hajdankor költő-szeti remekének az „őnekek-őnekek“ hősnője Sula-mith volt.

Es szeretett egy fiatal embert, az megimádta őt, s boldogok lettek volna ha...

Igen is, megint ha — ha Pistuka nem erősködik a fölött, hogy a „Dzaiszi“ „hapták“-ot állt asztán cirksuheli dzaiszirozottsággal ugrált, misfölt az én Pistukám olyan nagyokat kacagott, hogy megirigylém tőle a tüdejét.

A „Dzaiszi“ azonban hálátlan játékszertársa lett. Egyszer felfordítá Pistukát, a ki talpra állás közben mondott ugyan egy pár „teremtett“-t, aztán felmondta a barátságot neki s „meglehetően barátságatlanul“ azt a székot kezdte ráncsigálni, melyre én telepedtem le azon jámbor óhajtatással, hogy „rendkívüli tárczaszék“-t írok.

A székot átengedtem neki. Menekültem a kanapéra, de akkor meg az volt kívánsága, hogy kocsikáz-tassam meg vele együtt a „Vilus“-t, a konyhából importált fehér csizust.

Szabadköttem e kifizetés ellen, de Pistuka kijelentette hogy „muzzálya a minék perze engedelmessé-gedtem.

Hamar meguntuk a dolgot. Én is, ő is, de a Vilus leghamarabb, mert kiugrott a „nadapa“ által fábrikált fiakerből s lebujt az ágy alá, a honnan Pistuka nem tudta elő varázsolni.

Én aztán gondolkodtam a tárcsám felől. Az ingerlő jutalom, nem hagyott nyugodni.

„Rattenetes szép“, „balálósan“ gyönyörű dolgokat fundáltam ki, de mihelyt papírra akartam tenni, Pistuka mindig megakadályozott.

Végre is lecsaptam a tollat.

Fucsa ment minden igyekezet. De előbb még szerencsét akartam próbálni.

Kivettem egy tallért a zsebemből.

— No Pistuka, dalolj egyet aztán tied lesz ez a tallér.

A fiatal úr már is szűnvodélyesen szereti a tallért s azonnal kéz volt eldallolni hogy:

— Thja barátom, neked tallér kell? Az már nem járja. Én egy csókot vesztettem el érted, hát veszíts te én értem — 90%-ot s egy piczult nyomtam a markába.

Azt menten az ágy alá dobta s keeső szavakkal lamentált s „nadapa“ meg „néni“-nek mondással ijesztett, de mikor mindennek nem volt fogamatja, dühbe jött s lerántá az asztalról albumom, melyből csak egy hullott a fotográfia.

Azt hívtam hogy neroi kegyetlenséggel fog működni köztök, hanem csalódtam!

Letelepedett szépen a szőnyegre, s maga elé vette a képeket s megcsodálta előbb mindeniket, aztán megkérdeste, hogy kiez vagy amaz?

Nem hagyott nyugtot, míg én is le nem telepedtem a szőnyegre mellé s néztük ketten az én albumom lakóit, a kik életemben olyan furcsa szerepet játszottak.

— Ki ez? kérdé tőlem egy szőke lányka képére mutatva.

— Az? Az egy néni, és egyet sobajték. Hisz első ideálom arczképe volt az.

— Hát ez bácsi?

— Az egy másik néni, válaszolám, az meg egy kis művész arczképe volt, a kinek kritikusa voltam.

És így végig kérdezett mindenkit. En beleélttem magam abba az ideális világba, melynek szivárvány-színű álmai ma már eloszlottak, bele élttem magamat ebbe az édes multba, melynek romjain ma könyvet ejtek, ha rá gondolok.

Eszembe jutottak az ifjúkor boldog álmai, merész tervei, édes reményei. Rágondoltam azokra a boldog órákra, midőn előttem is édes cél kép tűnt fel a családi élet, melynek egy ily földre szállott angyal, boldog örömet, drága gyönyört képi, eszembe jutott az a furcsa idő: midőn még hinni tudtam az aszonyi szem ragyogásának, a lány becsédének, midőn azt hittem, hogy végtelenül szeretet az a sziv, mely kincseit reám pazarolja...

Rágondoltam azokra az eltűnt szép napokra, midőn még szeretni is tudtam, szeretni egy leányt, ki csókokkal halmosta el ajkamat, kezemet, a ki édes üdvének, mindenének mondott s a ki... Nos a ki? Nos a ki ép olyan, egy cseppel sem jobb a többi leánynál.

A kis Pistuka észre vette hogy a mult emléke könyvet csalt szímembe.

Felállott, megcsókolt aztán ölembe ült s elkengett beszélni és végre elaludt karjaim között:

A tárcza fucsa ment. Én ott virasztottam a kicsiny boldog álma fölött, s azon gondolkodtam, hogy miről álmodik midőn ugy mosolyog, midőn kicsiny ajka most is azt rebegi „apám, édes apám.“

Minő boldogság ily kicsinyke lény „édes apja“ lenni.

— — — — —
Asszonyom! A rendkívüli tárczaszék nincs sehol, a csókot elvesztettem.

Nem tartok rá számot. Nevárjon rám soha, mi nem találkoznak.

Pistuka álma más célt adott az életnek. R. K.

